

Pred občnim zborom Slovenske skupnosti

Kot poročamo na drugem mestu, bo v nedeljo, 8. t.m. redni občni zbor Slovenske skupnosti. Ker se nahajamo tik pred občinskimi volitvami v Trstu, bodo dela na občnem zboru potekala, kot je naravno, predvsem v znanju priprav na novo bližnjo volilno preizkušnjo. Prepričani pa smo, da bo zbor članov te slovenske politične organizacije posvetil vso potrebno pozornost tudi problemom izrazite politične narave in s tem nakazal splošne smernice nadaljnega delovanja.

Predmet zanimanja in prizadevanj Slovenske skupnosti ostane in mora ostati predvsem položaj naše narodnostne skupnosti v zamejstvu. Ob upoštevanju dejanskosti, ki se takorekoč iz dneva v dan spreminja, mora takšna politična organizacija, kot je Slovenska skupnost, stalno preverjati oblike in metode svojega dela, pri čemer pa mora tudi strogo paziti, da ne pride do kakega odklona od njenih temeljnih načel, zlasti od načela samostojnega, od vsedravnih italijanskih strank neodvisnega političnega udejstvovanja in od načela združevanja čimvečjega števila pripadnikov naše narodne manjšine v eno samo, vendar široko idejno razvejano politično formacijo. Pot, ki jo je prehodila Slovenska skupnost v 10 letih svojega obstoja, po našem mnenju dovolj zgovorno dokazuje, da ni razlogov za vnašanje kakih sprememb v njena osnovna načela.

Zdi se pa nam, da je na občnem zboru nujno potrebno proučiti oblike in metode dosedanjega dela, to je, prizadevati si, da bodo čimbolj ustrezale dejanskosti, v kateri živimo. Slovenska skupnost je to tembolj dolžna narediti, ker se je pred kakimi 7 leti odločila za pomembno politično izbiro, ko je sklenila sodelovati s strankami leve sredine, s čimer je prevzela tudi nove, obvezujoče odgovornosti.

Danes sicer ne vemo, kako se bo to razmerje v prihodnosti razvijalo, oziroma ali bo sploh še obstajalo glede na spremembe, ki se kažejo tako v vsedravnem kot v deželnem merilu. Kljub temu pa sodimo, da mora Slovenska skupnost zavzeti določnejša stališča na vseh področjih družbenega dogajanja, kar pomeni, da mora s pomočjo strokovnjakov in izvedencev izdelati svoje predloge za rešitev starih in novih problemov, ki se postavljajo pred družbo.

To je po našem tudi jamstvo, da bo slovenska politična organizacija mogla še najbolj učinkovito opravljati svojo glavno in temeljno nalogo, to je biti pristen in nepotvorjen glasnik in tolmač ljudstva, ki ga v svojih vrstah zbira, ter posredno tudi širših slovenskih ljudskih množic v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Prepričani smo, da bo bližnji občni zbor Slovenske skupnosti imel popoln posluš tudi za take in podobne probleme.

D. L.

Pozdrav predsedniku Leoneju

Danes, v četrtek, veje v Trstu praznično ozračje, ker je na obisku v našem mestu predsednik republike Leone. Na obisk je prispel snoči z vlakom. Sprejem na železniški postaji je bil skoro brez formalnosti, razen kratkega prefektovega pozdrava. Dejansko je spregovorila svojemu predsedniku v pozdrav množica tržaškega prebivalstva, ki ga je obkolila, ko je izstopil iz vlaka. Predsednik Leone je stiskal roke, ki so mu molele v pozdrav; ljudje so vzklikali in mu ploskali, ko se je pomikal sredi njih. Dekleta so mu poklonila bele nageljne in rože.

Prenočil je na prefekturi, danes pa opravlja obsežen program, katerega glavno opravilo, zaradi katerega je tudi prispel v Trst, je odprtje novega sedeža deželnega sveta v prenovljeni deželni palači.

Med množico, ki je snoči pozdravila predsednika demokratične Italije na železniški postaji in ki ga danes obdaja so tudi slovenski ljudje, ki vidijo v njem najvišjega predstavnika in garanta tiste demokracije in pravičnosti, ki ju zagotavlja ustava italijanske republike, in enakopravnosti, ki jo obljublja tudi narodnim manjšinam in od katere upamo izpolnitev tistega, po čemer težimo kot manjšina v Italiji in kot veja slovenskega naroda, ki noče umreti, ampak se čuti močna in bi rada kot taka prispevala svoj delež k skupnemu napredku demokratične države, v kateri ji je usojeno živeti.

Njeni predstavniki so naslovili na predsednika republike naslednjo spomenico.

SLOVENSKA SKUPNOST PREDSEDNIKU REPUBLIKE

Gospod predsednik,
ob Vašem prihodu v Trst, prestolnico dežele Furlanije - Julijske krajine, Vam Sloven-

ska skupnost, ki je samostojna stranka slovenske narodne manjšine v Italiji, izreka, gospod predsednik, iskreno dobrodošlico. Ko pozdravljamo v Vas visokega gosta in to v tej zgodovinski deželi, stičišču različnih civilizacij, Vas vljudno spomnimo, da živita tu že stoletja dva naroda. Slovenska skupnost ima za svojo dolžnost, da Vas spomni, da so Slovenci v deželi Furlaniji - Julijski krajini mnogo pretrpeli pod fašistično vladavino in dali visok prispevek človeških življenj v odporništvu, iz katerega je nastala italijanska ustava, kateri ste najvišji varuh. Kljub tolikim žrtvam pa Slovenci ne uživajo še pravic, ki so predvidene po italijanski ustavi, in tudi ne tistih, ki jih predvideva Londonski sporazum z dne 5. oktobra 1954.

Niso bili uresničeni 2., 3. in 6. člen italijanske ustave. Slovenci niso deležni istega ravnanja kot drugi državljani. 27 let po drugi svetovni vojni so še zmeraj v veljavi zakoni in določbe, ki jih je izdal fašistični režim in so v nasprotju z načeli svobode in demokracije, ki jih je sprejela ustava.

Slovenci iz goriške pokrajine so deležni drugačnega ravnanja kot Slovenci iz Tržaške; Slovenci v videmski pokrajini pa sploh nimajo zaščitenih svojih etnično-jezikovnih pravic.

Še vedno nimamo globalnega zakona za zaščito slovenske narodnostne skupnosti, čeprav so v poslanski zbornici že zakonski osnutek, med katerimi je osnutek, ki ga je v smislu 6. člena ustave pripravila Slovenska skupnost iz Trsta skupaj s SDZ iz Gorice, in je bil na osnovi 50. ustavnega člena poslan v obe zakonodajni zbornici.

Priznati moramo, da je demokratična Italija (nadaljevanje na 8. strani)

Srečno novo šolsko leto, mladina!

Dolge počitnice so končno pri kraju in 2. oktobra se je začelo v Italiji novo šolsko leto za deset in pol milijona šolarjev vseh vrst šol. V ponedeljek je bila za vse šolska maša, naslednji dan pa se je začel pouk. Množice šolarjev so spet preplavile ceste okrog šol in jim dale bolj veselo podobo. Tudi učenci in dijaki slovenskih šol so se vrnil v učilnice, v Tržaški knjigarni, kjer pridajajo tudi šolske knjige, je te dni popolnoma prevladala mladina, starejši se prerivamo med njimi z občutkom, da smo tam popolnoma odveč. Revije in leposlovje so se morali umakniti pred latinskimi in grškimi vadnicami ter šolskimi atlasi.

Nekaj zmede vlada še med šolniki, ker nekateri še nimajo urejeno glede pouka, po krivdi birokracije na višjih mestih. A upamo, da bo tudi to v najkrajšem času zadovoljivo rešeno.

Predsednik republike Leone je poudaril pomen začetka šolskega leta in šolstva sploh s posebno poslanico učencem in dijakom, ki jo je prebral po radio-televiziji. V njej je naglasil misel, naj mladina izkoristi šolo kot pripravo na trdi izpit življenja, ki jo čaka. Želeti je, da bi si vsi mladi vzeli to k srcu, učitelji in profesorji pa naj bi mlade vzgajali tako, da bodo krepili v njih čut odgovornosti in demokratične zavednosti. Tolik vzgon totalitarnih ideologij in sanjarij v današnji Italiji je nedvomno posledica dejstva, da šola pod fašizmom in še pozneje ni opravljala te vzgojne naloge pri oblikovanju mladega rodu in mu ni znala privzgojiti ljubezni do demokracije in čuta, da je vsakdo soodgovoren za to, kako potekajo zadeve v državi in v svetu.

Tako učencem kot šolnikom: srečno novo šolsko leto!

RADIO TRST A

◆ NEDELJA, 8. oktobra, ob: 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša. 9.45 Beethoven: Sonata ša. 6. 10.15 Poslušali boste. 10.15 »Vabilo na igro«. Napisal Miroslav Košuta. 12.00 Nabozna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 G. Gallina: »Serenissima«. Igra. Prevedla Neva Godnič. 17.00 Šport in glasba. 18.00 Popoldanski koncert. 18.40 Semenjski plosč. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

◆ PONEDELJEK, 7. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.30 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Edvard Grieg: Koncert v a molu. 19.30 Deset minut z Gianinijem Nazzarom. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.30 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.30 Slovenski razgledi: Srečanja — Sopranistka Zlata Ognjanovič in pianistka Gita Mally izvajata samospeve Hrabroslava Volariča - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Slovenski ansambli in zbori. 22.10 Zabavna glasba.

◆ TOREK, 10. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Sestanek z Mr. Saxmanom in Mr. Trombonejem. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.50 Glasbena beleznica. 19.10 Slovenski epi: Jož Iskrač Frankolonski: »Veronika Deseniška«, prip. Martin Jevnikar. 19.20 Za najmlajše. 20.00 Šport. 20.30 L. Janáček: Poleta gospoda Broučka, opera. V odmoru (21.35) »Pogled za kulise«, prip. Dušan Pertot.

◆ SREDA, 11. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Ansambl »Deutsche Kammer Virtuosen«. 19.00 Glasbeni vrtiljak. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.30 Simfonični koncert. V odmoru (20.35) Za vašo knjižno polico. 22.05 Zabavna glasba.

◆ CETRTEK, 12. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Sopranistka Zlata Ognjanovič in pianistka Gita Mally izvajata samospeve Hrabroslava Volariča - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Odmev Rossinijeve glasbe pri Slovencih. 19.10 Costantino Mortati: Oseba, država in vmesne skupnosti. 19.25 Pisani balončki. 20.00 Šport. 20.30 Arkadij Leouk: »Sovražnika«. Enojevanje. Prevedel Miloš Vauhnik. 21.20 Romantične melodije. 21.50 Skladbe davnih dob na burgundskem dvoru v 15. stoletju. 22.05 Zabavna glasba.

◆ PETEK, 13. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Blaž Arnič: Pesem planin, simfonična pesnitev. Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Samo Hubad. 18.50 Srečanje z Mc Coy Tynerjem. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Josip Kravos«, prip. Lelja Rehar. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.30 Gospodarstvo in delo. 20.45 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

◆ SOBOTA, 14. oktobra, ob: 7.05 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtorádio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Flavlist Miloš Pahor, pianistka Dina Slama. 18.53 Poker orkestrrov. 19.10 »Slovensko amatersko gledališče v Trstu«. 19.25 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.30 Teden v Italiji. 20.45 »Danes grofje celjski in nikdar več«. Roman. A. Wambrechtsamer. Režira B. Baranovič Battelino. Drugi del. 21.30 Vabilo na ples. 22.30 Zabavna glasba.

Francov teror nad Katalonci

Režim generala Franca v Španiji pripravlja sodno obravnavo proti skupini devetih Kataloncev pod obtožbo, da so pripadali Katalonski osvobodilni fronti (FAC), katere namen je ustanovitev neodvisne katalonske države. Proces bo verjetno pred vojaškim sodiščem in devetim Kataloncem grozi smrtna obsodba. Da je Francov režim v tem pogledu brezobziren in da se zanaša v svojem prizadevanju, da bi zadušil gibanje zatiranega katalonskega in baskovskega naroda po neodvisnosti ali čim večji avtonomiji, predvsem na teror, je dokazal že nešteto, od državljanske vojne do danes. Vsem nam je še v živem spominu proces, ki ga je uprizoril decembra 1970 v Burgosu proti skupini 16 Baskov, obtoženih baskovskega nacionalizma in separatizma. Šest jih je bilo obsojenih na smrt in le pravemu viharju moralnega ogorčenja in protestov v demokracijskem svetu se je zahvaliti, da je bil Franco v zadnjem hipu prisiljen spremeniti smrtne obsodbe v dosmrtno ječo.

Katalonce, katerih aretacijo so španske oblasti naznanile 27. maja letos na posebni tiskovni konferenci v Barceloni, dolžijo, da so hoteli Katalonijo odtrgati od Španije in ji pridružil francosko ozemlje Rosellon, kjer živi katalonska manjšina, ter ustanoviti iz obeh ozemelj neodvisno Katalonijo. Dolži jih tudi, da so sami ali njihova organizacija izvedli v dveh letih najmanj 25 terorističnih dejanj proti vladnim poslopjem v Kataloniji, proti poslopjem edine španske stranke (Movimiento), proti vojašnicam vojaške in civilne garde, prometnim zvezam, sredstvom uradne propagande, t. j. proti radiu-televiziji in časnikom, ter proti spomenikom na čast zmagovavcem v državljanski vojni 1936-39. Pri tem je bil baje neki pripadnik civilne garde ubit, eden pa ranjen.

Kot dozdevni krivci so bili aretirani 22-letni Carlos Garcia Soler, voznik tovornjakov, 33-letni Ramon Llorca Lopez, tekstilni delavec, in še šest drugih, o katerih pa je policija objavila samo začetnice. Toda katalonsko odporiško gibanje je objavilo njihova prava imena.

To so 50-letni založnik Josep Planxart Martori, 45-letni knjigarnar Josep Rafel Carreras de Nadal in več drugih izobražencev. Aretiran pa je bil tudi 60-letni katalonski pisatelj Manuel Cruels Piferrer. Aretacije tega zadnjega pa policija ni naznanila. Dejansko so teh sedem ljudi aretirali najbrž zgolj zato, ker jih je policija že poznala kot nasprotnike frankističnega režima še iz časa pred ustanovitvijo Katalonske osvobodilne fronte. Nekateri so bili zaradi tega že prej obsojeni in so kazni tudi prestali. Zdaj so bili ponovno aretirani, da bi policija dokazala svojo učinkovitost zato, ker se njihove politične ideje skladajo s cilji Katalonske osvobodilne fronte. Policijsko poročilo pa je tudi javilo, da je več ljudi, katere so nameravali aretirati, pobegnilo, med njimi voditelj Osvobodilne fronte Jose Pascal, ki se baje skriva v Franciji. Večina aretirancev so v ječi hudo mučili, zlasti Solerja in Lopeza. Lopezu so hudo poškodovali hrbtenico.

Proces pldoti tem Kataloncem bo tipični zastrahovalni proces, ki naj bi preplašil katalonsko ljudstvo in ga odvrnil od svobodilnega boja.

Katalonski narod šteje okrog 7 milijonov duš in ima lastno zanimivo zgodovino, bogato kulturno dediščino in lasten jezik, ki pa je prepovedan v šolah in izrinjen iz vsega javnega življenja. Ohranja se v družinah. Narodno ime Katalonci izhajata iz imena Gotov (Kati), ki so vladali v Španiji pred arabskim vdorom v 8. stoletju. V katalonskem jeziku je še sedaj najti gotske besede, vendar je to danes jezik latinske jezikovne skupine, a močno različen od kastiljščine.

Simpatični in pogumni katalonski narod zasluzi vso vzajemnost mednarodne demokratične javnosti in tudi našo. Demokratični svet ne sme dopustiti, da bi Francov režim, pajdaš mussolinijevskega in hitlerjanskega fašizma, zakrivil novo hudodelstvo s smrtno obsodbo in sodnim umorom katalonskih bojnikov za svobodo in neodvisnost.

fi

Španija ne bo izročila hrvatskih zračnih gusarjev

(Dopis iz Stockholma)

V nasprotju z vestmi, ki so jih doslej objavljale razne tiskovne agencije iz Madrida, se je zvedelo iz verodostojnih krogov v Madridu, da španska vlada ne bo izročila Tomislava Rebrine, Rudolfa Prskala in Nikola Lisaca, ki so pred nekaj tedni ugrabili v Malmöju letalo družbe SAS in izsilili od švedskih oblasti izpustitev šestih ustašev, ki so bili obsojeni za razna kriminalna dejanja političnega značaja, med drugim oba ubijalca jugoslovanskega veleposlanika Koloviča. Španska vlada skuša za devo zavleči, da bi izgubila na svoji aktualnosti in bi jo nato lažje rešila, kot se njej zdi. Znak, da ne misli izrečiti treh zračnih gusarjev, vidijo opazovalci v Madridu v dejstvu, da je prenesla vlada pristojnost za sojenje zračnih gusarjev z vojaškega na civilno sodišče, ki izreka milejše sodbe in potrebuje mnogo daljši čas za pripravo sodne razsude.

To je pričakovati šele čez mesec. Španska vlada — ali vsaj nekateri člani vlade — so mnenja, da bi bilo proti mednarodni praksi, izročati politične begunce državi, ki jih zasleduje iz političnih razlogov. Seveda bo končna odločitev španske vlade odvisna od tega, ali bo sodišče označilo dejanje treh zračnih gusarjev politično ali ne, vendar je malo

dvoma, da bi ga ne označilo za politično. V takem primeru bodo trije zračni gusarji sojeni v Španiji za svoje dejanje; nedvomno bodo obsojeni, a na milejšo kazni, kot bi jo dobili na Švedskem.

Ostalih šest ustasev, ki so prispeli z njimi na ugrabljenem letalu v Madrid, kot kaže, sploh ne bo prišlo pred špansko sodišče, razen če bi jim dokazali, da so sodelovali pri vodstvu akcije med poletom v Španijo, kar pa je malo verjetno, ker so imeli pri vsej zadevi pasivno vlogo. Kot znano, eden izmed jetnikov sploh ni hotel z gusarji v Španijo in je ostal rajši v zaporu na Švedskem, zlasti, ker mu kazni kmalu poteče. To je dokaz, da zaprti ustaši niso bili obveščeni o akciji, ki se je pripravljala in je pomenila tudi zanje presenečenje.

Kot se je tudi zvedelo, pa obstajata še dva razloga, iz katerih španska vlada ne bo vrnila hrvatskih zračnih gusarjev in osvobojenih ustašev. Prvi je ta, da je švedska dala politično zavetje nekaterim baskovskim političnim beguncem, ki so zagre-

A. B.

(nadaljevanje na 8. strani)

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Mladinska rubrika

Sodelovanje mladine v Slovenski skupnosti

Prejšnji teden sem v tem članku o Slovenski skupnosti nakazal nujnost širšega in bolj prizadetega sodelovanja na političnem področju vseh tistih skupin in posameznikov, ki se zavzemajo za somostojno slovensko politično predstavništvo v Italiji. Poudaril sem, da je v takem organizmu še prav posebno pomembno sodelovanje mladine in to iz dveh razlogov: prvič, s svojim današnjim organizacijskim, posvetovalnim in tudi dejansko vodilnim delom se bodo mladinci počasi, a gotovo pripravljali za jutrišnje vodstvene kadre in tako bosta zagotovljena obstoj in tudi nadaljevanje osnovne zamisli Slovenske skupnosti, in drugič, s svojimi novimi, drugačnimi in neobremenjenimi pogledi na vso raznoliko družbeno in našo manjšinsko problematiko, bodo mladi prinesli v vrste Slovenske skupnosti novega zagona in potrebne življenjske, s tem pa bodo ustvarjene nove možnosti sodelovanja tudi za vse tiste, ki danes z nezanimanjem stojijo ob strani in za tiste, ki mislijo, da bi jih sedanjí ustroj te politične organizacije preveč vezal. Oba razloga za posvečanje največje pozornosti mladinskemu vprašanju sta po mojem dovolj močna za trditev, da je prihodnost Slovenske skupnosti odvisna tudi od tega, kako bo njeno sedanje vodstvo znalo upoštevati predloge in zahteve mladih in na kakšen način bodo tudi oni lahko sodelovali pri prenavljanju in sooblikovanju tega našega političnega predstavništva.

Marsikoga v sedanjem vodstvu moti morda prav ta težnja po spremembah in drugačnih oprijemih, češ paziti moramo, da ne bo šlo na slabše. Toda kaj naj bi šlo na slabše? Tu že prehajamo na politično usmerjenost in ideološko opredeljevanje vodilnih organov, ki tako dajejo ton in barvo celotni politični organizaciji in njenim javnim nastopom. Razumljivo je tedaj, da ta osnovna predispozicija vpliva na sklepanje, kaj je politično dobro, kaj je dopustno in kaj je nesprejemljivo.

Mladi se zavedamo, da si je pri sodelovanju treba priti najprej na jasno, do kam sega elastičnost posameznih ideoloških in političnih pozicij. Od tega je namreč odvisno, kako na široko se odpira področje za nove predloge, če pa ti ne najdejo svojega življenjskega prostora, so že naprej zapisani neuspehu. Upravičeno se zato mladi v vseh svojih nastopih sprašujemo, kam bomo zastavljali svoje sile.

Če se vprašamo, kakšno je sodelovanje in udeležba mladih v našem zamejskem družbenem življenju, je treba ugotoviti, da se je vedno in se še danes mladina zelo lepo izkazuje. Pomislimo, da so večina prosvetnih in vsa športna društva v mladinskih rokah, prav tako je močna skavtska organizacija, in to so kar tri važna področja kulture, športa in vzgoje. Tudi na političnem področju skuša Mladinska skupina najti najprimernejšo obliko za potrebe in zahteve mladih. Očitek, da mladi niso pripravljani za žrtve in delo je torej neutemeljen. Ponavljam že večkrat uporabljeni stavek, da bi bilo treba v Slovenski skupnosti ustvariti le potrebne pogoje za veljavno vključevanje mladih.

Letošnji redni občni zbor, ki bo v nedeljo na Opčinah, verjetno ne bo povsem rešil vse obširne in občutljive ter izredno pomembne mladinske problematike, toda v svojih posegih

bodo posamezni delegati lahko pokazali večjo pozornost temu argumentu in sodim, da bodo mladi znali prav upoštevati že znak dobre volje. Zato se mi zdi tudi prav, da se udeleži občnega zbora čimveč mladincev z vseh delov Tržaškega, da se bodo lahko neposredno srečali s sedanjo stvarnostjo Slovenske skupnosti.

Igor Tuta

—o—

VI. TABOR ZAMEJSKE MLADINE

Vsaki dve leti se zbira zamejska mladina na tabor, ki je enkrat na Tržaškem, drugič na Goriškem, tretjič na Koroškem. Letos je vrsta zopet na Trstu in priprave vodi Slovenski kulturni klub. Tabor je priložnost, da se mladi Slovenci spoznajo, da skušamo reševati skupna vprašanja, da prikazemo javnosti svoje delo. Prijave za prenočitev in prehrano sprejema Slovenski kulturni klub, Trst, Ul. Donizetti 3-I., tel. 768.189.

S P O R E D

Sobota, 7. oktobra, Marijin dom pri Sv. Ivanu (ul. Brandesia 25).

Ob 15.30 odprtje in pozdravi. Sledijo referati o gospodarskem, socialno-političnem, verskem, kulturnem in organizacijskem položaju Slovencev na Tržaškem, Goriškem, v videmski pokrajini in na Koroškem. Sledi razprava.

Ob 19.00 skupna večerja.

Ob 20.30 bo srečanje udeležencev v nekaterih tržaškimi javnimi delavci. Srečanje bo potekalo prosto ob kozarcu vina in prigrizku. Večer bo zaključil ples ob zvokih Veselih študentov iz Celovca.

Nedelja, 8. oktobra, na Opčinah.

Ob 9.00 skupna mladinska maša v župnijski cerkvi
Ob 10.00 odbojkarske tekme na igrišču Prosvetnega doma,

Ob 13.00 skupno kosilo.

Ob 16.30 javna prireditev v Finžgarjevem domu s sledečim sporedom: ansambel TAIMS Trst); recitacija koroških pesnikov (Celovec); sekstet Slovenskih tržaških skavtinj (Trst); recitacije iz Domače zemlje J. Pogačnika (Trst); enodejanka Primer tovariša X (Gorica); zbor Fantje izpod Grmade (Devin).

DANSKI »BITI ALI NE BITI« V EGS

V ponedeljek je bilo na Danskem ljudsko glasovanje o pristopu k Evropski gospodarski skupnosti. Nasprotniki pristopa so delali močno propagando in v krogih skupnosti je vladala huda bojazen, da bodo Danci sledili vzgledu Norvežanov. Toda Danci so se odločili drugače — za pristop in celo s precejšnjo večino.

Morda celo iz kljubovalnosti do Norvežanov, kajti ti skandinavski bratje se ne ljubijo preveč pristrčno. Svoj »biti ali ne biti« bodo torej Danci deklamirali odslej znotraj Skupnega evropskega trga s slovito dansko kračico namesto lobanje v rokah.

—o—

Med Ugando in Tanzanijo se nadaljuje napestost zaradi delovanja bivšega ugandskega predsednika Oboteja, ki je našel politično zavetje v Tanzaniji. Praske med četami ugandskega generala diktatorja Amina in Obotejevimi političnimi begunci ter upornimi plemeni trajajo naprej. Afriške države pridno zapravljajo svoje pičle gospodarske vire za medsebojne spopade in izvajajo pokole »nasprotnikov«. Največkrat gre za iztrebljanje drugih ras in plemen s strani vladajočih.

Mihec in Jakec kramljata o Rusih in Kitajcih

— Jakec, jest be reku, de be se mogla midva poment tudi kej družga jn ne zmiri samo te domače čakole. An prjatu mi je uni dan prou očitau, de smo preveč zaplankani,

de neč ne videmo čez domači plot, de mremo bet bol šeroki jn ne se zgeblavat u malenkosti.

— Ja, ja, tisto od širine sm tudi jest že večkrat slišau. Znaš, je prouzaprou lažje se brigat za probleme, ke so daleč od nas taužente kilometrov koker se angažirat za probleme ke jeh jemaš pred nusam. Bol komot je si bruset jezek za probleme na drugem konci sveta jn doma dent otroka u taljansko šulo. Se ti ne zdi?

— Jemaš prou. Ma vselih be reku, de vsaj za anbot dejmo pokazat, de smo šeroki.

— Kar se tiče širine, be reku, de nanka ni zdrava. Ke če se preveč zrediš, pole trpi srce, dobiš sladkorno, za obleko nucaš več blaga jn tudi grdo zgledaš.

— Ze videm, de danes je težko s tabo. Ma vselih be predlagau, de be se kej pomenli od velesil. Denmo reč od Rusije jn Kitajske.

— Nečko dej!

— Prou gotovo si vre slišou, de se Rusi jn Kitajci večkrat kregajo zastran aneh veli-

keh teritorjev u Sibirji. Sej se morbet spouneš, de so se pred leti prfina streljali tam na tisti reki Usuri?

— Kepej ku se spounem. Takrat je zgladalo, de se bojo prou udarli.

— Ja. Pole so se nekam pomirli. Ma pozabu ni nebeden. Zatu ke Kitajci so naprej ostali pr svojem jn zmiram pravejo, de tisto je njih zemla jn de so jem ruski carji vzeli tisto zemlo ses silo.

— Ma sej tu jest vse znam. Ma ne znam, zakej mi tu praveš?

— Ti pravem pej zatu, ke se oba kregasta za zemlo, ke ni ne od enga ne od družga. Zatu ke na tisti zemli so zmiri živeli nekšni primitivni narodi, ke so bli pastirji jn niso bli ne Kitajci, ne Rusi. U starih cajteh je tisto zemlo okupirau kitajski cesar jn pole mu jo je vzeu ruski car. Jn zdej se pej Kitajci jn Rusi kregajo čegava je zemla. Tiste domačine tam pej nobeden neč ne praša, kaku be radi.

— Kadaj so pej domačine kej prašali, kaku be radi? Znaš kej ti rečem jest? Jest ti rečem, de tisti ruski car, ke je tisto zemlo vzeu kitajskemi cesarji, de tisti ruski car gvišno gleda dol z nebes na Kremelj jn se mu prou dobro zdi jn se misle: »Buh dej zdravje mojim naslednikom u Kremlju, ke taku dobro varjejo dedščino, ke sm jem zapestu jn so u Evropi še povečali mojo zemlo.«

— Amen.

Nastop dr. Štokerja na televiziji

Dne 27. septembra je italijanska televizija imela posebno oddajo, posvečeno deželi Furlaniji - Julijski krajini. Predstavniki posameznih političnih skupin, ki imajo svoje svetovalce v deželni svet, so govorili o temi: Položaj, vloga in perspektive dežele Furlanije - Julijske krajine v vsedravnici in evropski stvarnosti. Med govorniki, ki so jih tokrat lahko prvič poslušali po vsej državi, je bil tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Slovenski zastopnik je najprej pozdravil vse televizijske gledalce v imenu svoje politične organizacije in slovenske manjšine v Italiji, v slovenščini pa je kratko, a prisrčno pozdravil svoje sorojake na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini.

Dr. Štoka je zatem spregovoril o položaju, v katerem se nahaja dežela Furlanija - Julijska krajina, pri čemer je zlasti poudaril njeno oddaljenost od velikih tržišč, kar je doslej negativno vplivalo na tukajšnji gospodarski in socialni razvoj. Pri tem pa je omenil prizadevanja, da bi prišlo do tesnejšega gospodarskega sodelovanja med Furlanijo -

OBČNI ZBOR SLOVENSKE SKUPNOSTI

V nedeljo 8. t.m., bo v Finžgarjevem domu na Opčinah redni letni občni zbor Slovenske skupnosti, s pričetkom ob 9. uri dopoldne. Dnevni red je naslednji: odprtje, poročila, razprava o poročilih, potrditev kandidatov za tržaške občinske volitve, razrešnica, volitve strankinih organov, slučajnosti.

UMRL JE UGLEDEN ZDRAVNIK

V ponedeljek popoldne se je po vsej nabrežinski občini bliskovito razširila žalostna vest, da je na svojem domu v Sestlanu iznenada umrl znani in ugledni zdravnik dr. Alojz Stepančič. Teško si je predstavljati, da ne bomo več v zgodnjih jutranjih urah srečali na cesti iz Sestlana v Nabrežino moža visoke postave, lepe zunanosti, vedno nekoliko rezerviranega, ki je točen kot ura odhaja na delo v svojo ambulanto ali pa v zdravilišče za pljučne bolezni v Nabrežini. Tu se je namreč pokojnik dolga leta popolnoma razdajal svojim bolnikom.

Med drugo svetovno vojno je dr. Stepančič bil zdravnik v raznih partizanskih bolnišnicah na Primorskem. Po vojni se je vrnil v Nabrežino, kjer je delal do svoje smrti, ki ga je doletela pri 66 letih starosti. Odličnega zdravnika in plemenitega človeka bomo ohranili v lepem spominu. Vdovi in vsej družini izrekamo globoko občuteno sožalje.

O LETOŠNJI TRGATVI

Čeprav smo že oktobra in je napočil čas trgiranja, so v marsikateri naši vasi preložili trgatve na poznejši datum. Kmetovalci namreč zaradi suhega in sončnega vremena zadnjih dni raje počakajo, da grozdi še malo dozori. Ko sem se te dni mudil v Velikem Repnu, da bi se pozanimal za letino, so mi rekli, da bo letos grozdja manj, vendar da bo verjetno bolj sladko.

V drugih naših vaseh, v Dolini, Boljuncu, na Prebenegu in drugje je zaradi toplejše klime trgatve že v teku. Tudi na Vipavskem hitijo s pobiranjem. V Dutovljah visi grozdje še v vinogradih. Teran je zelo sladek in trte zglejajo še kar bogate.

F. M.

Julijsko krajino, Slovenijo, Hrvaško, Koroško in Stajersko, to je na področju, ki je znano pod imenom Alpe - Adria. V tem prostoru pa lahko Furlanija - Julijska krajina izpolnjuje pomembno vlogo, kar je med drugim pogoj za njen nadaljnji napredek.

Slovenski reželni poslanec je nato podrobneje obravnaval probleme slovenske narodne manjšine, pri čemer je zlasti naglasil njena prizadevanja za mirno sožitje med prebivalci različnih narodnosti ter med sedmimi državami, zlasti z Jugoslavijo. Ob tej priložnosti pa je dr. Štoka obžaloval, da osrednje državne oblasti ne kažejo vedno pravega poslušanja za posebno vlogo, ki jo lahko manjšina opravlja. Če bi ne bilo tako, bi prav gotovo že bila uveljavljena načela, ki jih za to manjšino predvideva ustava, deželni statut in mednarodni sporazumi.

Dežela Furlanija - Julijska krajina si sicer prizadeva za pravično reševanje slovenskih problemov, a se pri tem skoraj vedno znajde pred velikimi ovirami osrednje vlade, ki si prisvaja izključno pravico za urejevanje manjšinskih vprašanj. Zato je dr. Štoka izrazil željo, da bi rimska vlada zavzela enako stališče, kot ga je bila svoj čas določila za Južne Tirolce. Potem ko je omenil obisk slovenskega odposlanstva pri bivšem predsedniku Colombu in sedanjemu predsedniku vlade Andreottiju, je govornik opozoril na absurdno dejstvo, da so Slovenci v Italiji razdeljeni na tri kategorije, kar zadeva zaščito njihovih narodnih pravic, pri čemer je zlasti omenil Slovence v videmski pokrajini, ki sploh nimajo nobene zaščite. Slovenski zastopnik se je nato zavzel za enako ravnanje z vsemi narodnimi manjšinami v Italiji ter končno opozoril, da je bilo predloženih rimskemu parlamentu več zakonskih osnutkov, ki predvidevajo zaščitne norme v korist slovenske manjšine v Italiji. »Od dobre volje osrednje vlade — je zaključil svoj nastop slovenski predstavnik — je odvisno, ali se bodo ustvarili pogoji, po katerih bo dežela Furlanija - Julijska krajina mogla izpolnjevati svojo zgodovinsko vlogo vedno tesnejšega povezovanja tega dela Evrope. Ta namreč mora postati zgled razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so si sicer različni po jeziku, kulturi in tradicijah, a jih tesno združuje volja po napredku, svobodi in miru.«

ODMEVI...

V zvezi z našim člankom »Ne samo besede, ampak tudi dejanja« z dne 21. septembra 1972 je uredništvo prejelo več pisem, ki naša izvajanja odobravajo in nam zanje tudi čestitajo. Pisem ne objavljamo, ker ene in iste zadeve ne nameravamo znova pogrevati, kajti to je tuje naši miselnosti in ne more biti v skladu z našimi prizadevanji za združevanje in sporazumevanje. Kljub temu se nam zdi uместno in potrebno izluščiti iz teh pisem nekaj ugotovitev, ki naša izvajanja samo potrjujejo.

Nekdo nam je na primer pisal, da raznarodovanje v tržaški škofiji, zlasti v mestu, nikakor ni prenehalo, temveč da je še vedno v polnem teku. V mestu je baje več župnijskih cerkva, ki jih redno obiskuje tudi po več stotin slovenskih vernikov, a zanje ni nobene pobožnosti, nobene pridige in tudi nobenega spovednika.

Nedolgo tega sta bili delno razcepljeni župniji očetov salezijancev in v Škednju, ki sta obe z liturgičnega stališča dvojezični. Ustanovljena je bila nova župnija, katere zavetnik je sv. Hieronim in ki je popolnoma italijanska, vrh tega še na izključno razpolago istrskim beguncem, kot da bi ti ne imeli že na voljo vseh cerkva in župnij v Trstu.

O vsiljivosti, ki je značilna za Giannija Bartolija, nam nekdo piše, kako se je ta človek ob nedavnem evharističnem kongresu v Vidmu na vse mogoče načine trudil, da bi prišel v osebni stik s Pavlom VI. Njegov trud je bil le delno uspešen, saj se mu je v Ogleju le posrečilo pasti pred sv. očetom na kolena, ga zgrabit za roko in jo spoštljivo poljubiti.

Kako je mogoče, da ima Vatikan, ki razpolaga s tako odlično in široko razpredeno informacijsko službo, gluha ušesa za to, kar o vodstvu tržaške Cerkve vedo tudi Tržačani italijanske narodnosti? Če pa Vatikan vse te stvari pozna, kako je mogoče, da jih mirno prenaša, namesto da bi se potrudil za njihovo odstranitev?

Ti so razlogi, zaradi katerih smo napisali, da se ne zadovoljujemo z lepimi besedami, temveč pričakujemo dejanja pravičnosti in prave krščanske ljubezni.

D. L.

—o—

Glasbena matica v Trstu je priredila za začetek nove abonmajske koncertne sezone 1972-73 tiskovno konferenco, ki je bila v petek 29. septembra dopoldne v prostorih Kulturnega doma. Na njej je bil prikazan načrt Matičnega koncertnega delovanja v novi sezoni.

Odlaganje smeti na Krasu končno urejeno?

Tržaška občinska uprava se je končno odločila za opustitev smetišča pri Trebčah, ki je zasmrjal ozračje daleč naokrog. Kadar je veter pihal od tiste strani, je smrdelo tudi po vseh Opčinah, kjer naj bi bil po računih špekulantov z gradnjo stanovanj tako čist zrak (zaradi »zelene cone«), da računajo stanovanja zaradi tega kar po tri milijone več kot v Trstu. Smeti so prenehali voziti na smetišče pri Trebčah s 1. oktobrom — upati je, da dokončno.

Odslej bodo vozili smeti v upepeljevalnico na Pantalejmonu, v ulici Giarizzole, ves material od porušenih hiš pa je treba voziti do Oreha.

Železne odpadke in kramo vseh vrst (stare peči, hladilnike, pralnice, cevi itd.) bodo sprejemali samo v skladiščih podjetja za

mestno snago. Treba bo plačati 1000 lir za vsak oddan kubični meter, če bo odpadke sam pripeljal; če pa bo hotel, da mu jih odpelje podjetje za mestno snago, bo plačal 2350 lir za kubični meter. Uslužbenci podjetja za mestno snago pa ne bodo prenašali železnine iz stanovanj ali s podstrešij ali iz kleti, ampak samo s pločnika pred hišo. Skladišča mestne snage so naslednja: Ul. Tigor 4, Ul. Moreri 4, Ul. Kolonja 28, Ul. Gambini 8, Sentjakovski trg 13, Proseška ul. 14 (na Opčinah) in Ul. dei Macelli 8. Vsa ta skladišča je mogoče obvestiti tudi po telefonu.

Novica o opustitvi smetišča je resnično razveselila Trebenjce in vse prebivalstvo tržaškega Krasa, ki so se s tem znebili nadloge, ki jim je že dolgo ...smradila življenje.

Srednjeevropsko srečanje

V torek zvečer se je končalo sedmo srednjeevropsko srečanje v Gorici. Začelo se je v soboto ob navzočnosti številnih zastopstev oblasti.

Zborovanje je obravnavalo kot osrednjo točko vseh razprav, ki so trajale štiri dni z izleti vred, gledališče kot element združevanja med srednjeevropskimi narodi.

Naj navedemo že tu pripombo, da uporabljajo popolnoma brez potrebe, tudi italijanski in slovenski časniki, izraz Mitteleuropa, namesto Centroeuropa, in Srednja Evropa.

Srečanje je odprl prejšnji goriški župan Martina kot predsednik ustanove za srednjeevropska kulturna srečanja, ki ima sedež v Gorici. Po običajnih (tudi predolghih) pozdravih je dunajski univerzitetni profesor Heinz Kindermann, ki je vodil zborovanja, podal res izčrpno poročilo o pomenu in nalogah gledališča v srednji Evropi. Sledili so še številni drugi posegi. Posebno živahne so bile v svojih razpravah nekatere udeležence, ki so se pa tu in tam oddaljile od danega vprašanja.

Našo primorsko slovesno gledališko stvarnost je temeljito prikazal prof. Tavčar iz Trsta. O gledališkem življenju v prejšnjem obdobju v Gorici je govoril nemški profesor Zettl. seveda brez točnega posega v slovensko odsko dejavnost na deželi v preporodni dobi. O vezeh slovenskega gledališča z drugimi je spet predolgo (deset gosto tipkanih strani) govoril dramaturg Emil Frelih.

Udeležba pri razpravah je bila okrog sto oseb. Proti koncu vedno manj. Od slovenskih profesorjev smo opazili enega ali dva.

SLIKARSKO TEKMOVANJE »ODKRIVAJMO KRAŠKE VASI«

V nedeljo, 8. oktobra prireja Krožek absolventov slovenske trgovske akademije (KASTA) v Trstu tretje slikarsko tekmovanje na temo »Odkrivajmo kraške vasi« za slikarje dežele Furlanije - Julijske krajine v Trnovcu. Kot lansko leto, bodo tudi letos tekmovalci razdeljeni v dve skupini: v samouke in profesionalce. Za obe skupini bodo na razpolago priznanja za najboljša dela.

Dovoljen je vsak slok in vsaka slikarska tehnika, vključno črnobelo risanje. Mera platen, oziroma osnov ni določena.

Vsak slikar, ki se bo udeležil tekmovanja, bo moral predložiti v žigosanje svoja platna, in sicer največ dve: komisiji pa bo izročil eno samo sliko po lastni uvidevnosti. Žigosanje bo v vasi sami s pričetkom ob 7.30 zjutraj, zaključilo pa se bo ob 13.30.

Vsa dela, brez podpisov, brez okvira, brez vsakega prepoznavnega znaka, morajo biti izročena najkasneje do 15. ure.

Žirija bo takoj po 15. uri začela ocenjevanje ter nagradila najboljša dela. Po nagraditvi bodo vsa dela do 19.30 na vpogled občinstvu. Slikarsko tekmovanje bo ob vsakem vremenu.

Nagrajena dela bodo razstavljeni v Tržaški knjigarni, Ulica sv. Frančiška 20, od 16. do 31. oktobra. Vsak nagrajenec bo moral izročiti Tržaški knjigarni svoje delo, s podpisom in v okviru ter s cenno in naslovom na hrbtni strani slike, najkasneje do vključno 14. oktobra.

Nagrajenci so vabljeni, da se udeležijo odprtja razstave v Tržaški knjigarni, ki bo 16. oktobra ob 18. uri.

Žirijo bodo sestavljali gospodje: Bastianutto, Romeo Daneo, Trojanis, Ronay, Ponte in Bambič.

Nekaj pomanjkljivosti je bilo opaziti pri organizaciji in prevajanju.

V splošnem pa je tudi to kulturno srečanje v Gorici prispevalo bogat delež k medsebojnemu sporazumevanju sosednih narodov v srednjeevropskem prostoru.

—o—

NENADEN ODSTOP

Predzadnji dan prejšnjega meseca je videmski nadškof Giuseppe Zaffonato iznenadil svoje vernike in del duhovščine ter ostalo javnost s svojim odstopom. Sočasno so nadškofov odstop javili v Vatikanu, list Osservatore Romano in msgr. Zaffonato sam na tiskovni konferenci v nadškofijski palači.

Kot vzrok navajajo zdravstvene razloge. V svoji izjavi časnikarjem je nadškof objasn timer, da je že šestnajst let v videmski nadškofiji, da je zaradi bolezn je leta 1966 prosil za odpust in da se bliža 75. letu starosti. Zdaj je papež odpust sprejel. Zaffonato se bo, po lastni izjavi, umaknil v neko redovno hišo, ki jo je dal sam zgraditi v Vicenzi.

Italijanski listi le malo pišejo o nadškofu, ki kar nanagloma in brez vsakega priznanja zapušča Videm. Zaffonato ves čas svoje škofvske oblasti ni imel nobenega ne krščanskega ne političnega smisla za pravice svojih slovenskih vernikov in se je do slovenskih dušnih pastirjev obnašal kot do kaplanov Čedermacev.

Števerjan TRGATEV

Prvi oktobrski teden, v lepem vremenu in še toplem soncu, čeprav v nekoliko vetrovnih popoldnevih, je spraval vse vinogradnike v brajde in med plante na trgatev. Nekateri so sicer začeli trgati že prej, toda jagode so bile še kiselkaste in so spet počakali, da jim oktobrsko sonce pomaga še bolj dozoreti. Zdaj pa že skoro vsi veselo trgajo po vseh Goriških Brdih, tudi onkraj meje.

V začetku »bendime« so se gospodarji bali, da bodo le malo maštali in stiskali, ker je marsikatera strani obiskala toča, drugod

so pa ose in čebele brenčale v škodo. Prizade ti gospodarji so že vložili prošnje za odškodnino.

No, zdaj vidimo, da strah ni bil tako upravičen, če pogledamo na splošno. Vinski pridelek bo skoraj dosegel lanskega, po kvaliteti pa kaže, da bo še boljši. Zato je tembolj čudno, da pijemo po kakih točilnicah slabo vino, in to iz dneva v dan za višjo ceno.

SOBOTNI KONCERTI

Kot že več let v jeseni, tako pripravlja Glasbena ustanova v Gorici (Fondazione musicale Città di Gorizia) tudi letos komorne glasbene večere, ki bodo vsako soboto v oktobru, novembru in decembru v veliki dvorani glasbene šole v ul. Oberdan.

V soboto ob 18. uri je na sporedu prvi koncert z nastopom tržaške instrumentalne skupine. Vstop je prost.

V SOBOTO, 7. t.m., ORGELSKI KONCERT NA SV. GORI

V soboto, 7. t.m., bo v baziliki na Sveti gori pri Gorici orgelski koncert, na katerem bo pričel ob 16. uri, bo izvajal dela Bacha, ster Hubert Bergant, profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Na koncertu, ki se bo pričel ob 16 uri, bo izvajal dela Bacha, Francka in Klobučarja. Vse, ki se zanimajo za to prireditve, opozarjamo, da vozi mestni avtobus do vznožja žičnice vsake četrte ure.

Pisma uredništvu:

Novo šolsko leto se je že začelo. V šolskih klopih slovenskih šol pa ne vidimo vseh otrok, ki spadajo tja. To pomanjkljivost ali bolje rečeno popolno ali preračunano brezbriznost nekaterih slovenskih staršev opažamo ne le v mestu, marveč tudi v zaselkih okoli Gorice od Rupe do Štavra.

Vprašamo, ali bi ne kazalo objaviti imena takih slov. neznačajnežev zaradi dobička ali politične preračunanosti. Z imeni ven, da bo take ljudi sram, ker so zatajili svoje matere.

Več podpisov

Strinjamo se s pismom bravcev. Imen pa za sedaj še ne moremo objaviti.

Goriško šolstvo v številkah

Minil je prvi dan šolskega leta na naših šolah. V ponedeljek se je začelo s šolskimi mašami, v torek je bil že pouk, v sredo pa že prosti dan v čast sv. Frančišku patronu Italije.

Na osnovnih šolah bo pouk že redno potekal. Število šolarjev je tudi že ustaljeno.

Sledi preglednica števila po razredih in šolah.

	razred:				
	I.	II.	III.	IV.	V.
Šolski dom	21	13	16	15	19
Mali dom	8	7	8	9	7
Štandrež	10	10	11	6	6
Podgora	5	5	4	4	1
Pevma	5	5	3	2	4
Štmaver	—	1	3	4	—
Števerjan	9	10	6	8	12
Jazbine	—	2	—	1	—
Plešivo	—	—	1	2	1
Skrljevo	—	—	1	—	1

V goriškem didaktičnem okrožju kažejo žalostno sliko zapadnobriške šole, predvsem Skrljevo in Jazbine, pa tudi Plešivo. Treba bo poiskati vzroke in najti odpomočke, da

tudi tukaj ne bodo izgubljali otroci slovenskih družin. O zadevi bomo še govorili.

Doberdobsko didaktično ravnateljstvo:

razred

	I.	II.	III.	IV.	V.
Doberdob	17	15	14	12	11
Jamlje	4	7	3	6	3
Dol	2	5	6	—	2
Sovodnje	9	11	9	6	8
Rupa	6	10	4	7	4
Gabrje	1	2	2	—	1
Vrh	4	5	5	4	7

V tem okrožju so nekoliko zaskrbljujoče številk le v Gabrjah in v Dolu, toda tudi tu v kolikor se tiče prvih razredov.

Na splošno pa je število vpisanih otrok v mestu in v večini osnovnih šol na deželi višje kot lani. Število šolskih moči pa znaša v Gorici na Slovenskih osnovnih šolah 48 oseb.

Ker raste šola od otroških vrtec navzgor, pogledjmo še njih številk. V otroškem vrtcu v šolskem domu imajo 30 otrok. V vrtcu v ul. Randaccio hodi 30 otrok. V novi vrtcu v ul. Randaccio je pa vpisanih 25 otrok. V ta vrtcu vozijo tudi otroke iz Štavra.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

GM pričinja drugo abonmajsko koncertno sezono

Prva abonmajska koncertna sezona Glasbene matice je za nami. Zaključili smo jo z uspehom, ki je skoraj presegal naša pričakovanja, saj je bil to tvegan korak, za katerega je bila potrebna precejšnja mera poguma. Kaže, da je bil izbor glasbenih del in izvajalcev tehen in vsestransko zadovoljiv, saj je privabil med obiskovalce naših koncertov številne nove poslušalce. Tako se je dejanje zaupanja v slovesno glasbeno občinstvo, ki ga je predstavljala uvedba abonmaja, v palni meri uresničilo. Zaradi velikega števila abonentov (250) smo lansko leto vse naše koncerte v abonmaju predstavili v veliki dvorani Kulturnega doma.

Zelo pozitivno je nadalje dejstvo, da smo vse napovedane koncerte izpeljali v celoti, čeprav smo v nekaterih primerih morali soočiti s kar precejšnjimi težavami, tako finančnimi kakor organizacijskimi. Razen abonmajskih koncertov smo namreč v teku sezone organizirali še vrsto drugih glas-

benih prireditev in koncertnih gostovanj. Sem sodita dva izven abonmajski koncerta v dvorani »J. Gallus«. Zlasti pa je bilo močno delovanje orkestra, saj je poleg dveh abonmajskih koncertov pripravil tri koncertna gostovanja izven Trsta (Nova Gorica, Ajdovščina in Gradiška), koncert ob zaključku seminarja za profesorje in učitelje slovenskih šol in koncert ob zaključni akademiji šole Glasbene Matice. Posebno pomemben je bil nastop orkestra s samostojnim koncertnim sporedom v treh slovenskih šolah v Trstu in Gorici.

Naša ustanova si je z resnostjo in strokovnostjo, ki sta botrovala prvi abonmajski koncertni sezoni, pridobila velik ugled pri občinstvu in značaj pomembnega kulturno-umetniškega dejavnika v sklopu slovenske manjšine v Italiji. Velik ugled si je pridobila ustanova s svojim delovanjem tudi med italijanskimi ljubitelji glasbene umetnosti, ki so prihajali k našim koncertom.

Tudi letošnji načrt abonmajskih koncertov Glasbene Matice predvideva devet koncertnih prireditev z izvajalci in sporedom, ki bo prav gotovo zadovoljil najširši krog ljubiteljev glasbene umetnosti. V koncertnih listih bo tudi v novi sezoni objavljena kratka razlaga glasbenih del in izvajalcev.

Cene abonmajev bodo ostale nespremenjene, saj je naš namen, da čim večjemu številu občinstva, še posebno mladini, približamo dosežke glasbene umetnosti. Prepričani smo, da bomo krog rednih obiskovalcev naših koncertov v novi sezoni razširili, pri tem pa tudi pričakujemo, da bo Glasbena Matica za svojo koncertno dejavnost prejela v bodoče izdatnejšo podporo iz javnih sredstev, saj spada ta med osnovne kulturne potrebe in pravice naše narodne skupnosti.

GLASBENA MATICA - TRST

GLASBENA MATICA V TRSTU RAZPIS KONCERTNEGA ABONMAJA	
SEZONA 1972-1973	KULTURNI DOM
Sobota 21. oktobra 1972: Orkester Glasbene Matice - Dirigent: Oskar Kjuder - Solist: Tone Grčar - trobenta.	
12. novembra 1972: Pihalni orkester milice iz Ljubljane - Dirigent: Jože Hriberšek - Solist: Franc Tržan - klarinet	
1. decembra 1972: Nora Jankovič - mezzosopran - Ivan Sancin - bas - Žarko Hrvatič - violina - Neva Merlak Corrado - klavir - Skladbe primorskih skladateljev	
15. decembra 1972: Dubravka Tomšič-Srebotnjak - klavirski recital	
26. januarja 1973: Trio Lorenz - Mitja Gregorač - tenor	
17. februarja: Pevski zbor »Collegium musicum« iz Beograda - Dirigent: Darinka Matič	
10. marca 1973: Orkester Glasbene Matice - Dirigent: Oskar Kjuder - Solista: Hubert Bergant - orgle - Ivan Sancin - bas	
30. marca: Zagrebški solisti - Vladimir Ruždjak - bariton	
12. aprila 1973: Simfonični orkester Slovenske Filharmonije - Dirigent: Anton Nanut - Solist: Dejan Bravničar - violina	

CENE ABONMAJEV

Znižani: 6.000 lir Mladinski: 2.000 lir
Redni: 7.000 lir Invalidski: 2.000 lir

Vpisovanje abonentov od ponedeljka 9. oktobra dalje v pisarni Glasbene Matice (ul. R. Manna 29, tel. 41.86.05) in v Tržaški knjigarni (ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792) od 15,30 do 19. ure.

Dosedanje cenjene abonente prosimo, da potrdijo svoje abonmaje do četrtega 12. t.m. Samo do tega dne jim bomo lahko zagotovili njihove lanske sedeže.

CENE VSTOPNIC ZA POSAMEZNE KONCORTE
Parter: 1.500 lir- Mladina: 500 lir
Balkon: 1.000 lir

SPET NAJDBA SREDNJEVEŠKIH FRESK

Te dni so sporočili, da so v vaški cerkvi v Popetru nad Koprnom na oboku prezbiterijskega okna odkrili zanimive freske iz srednjega veka, ki jih sedaj vneto restavrirajo. Na žalost pa se zdi, da dela ne bodo dokončali, ker bo prej zmanjkalo denarja. Najdba je zlasti med strokovnjaki vzbudila največjo pozornost, saj gre za freske, ki bodo tehtno dopolnile zanimivo in bogato podobo srednjeveškega stenskega slikarstva v Istri. Znano je, da je prav ta pokrajina prispevala nekaj stvaritev iz obdobja poznega srednjega veka, ki po svoji kvaliteti spadajo v sam vrh srednjeveškega slikarstva na Slovenskem, tako n.p. v podružnični cerkvi v Hrastovljah (leta 1490 jo je poslikal Janez iz Kastva), v isto skupino pa prištevajo tudi freske v cerkvi Device Marije na Škriljinah pri Beramu, torej v hrvaškem delu Istre, ki jo je leta 1474 poslikal Vincenc iz Kastva.

Strokovnjaki in poznavci trdijo, da se pod ometom številnih, zlasti podružničnih cerkvic na Slovenskem, skrivajo še mnoge stenske slikarije in čakajo pridrnih rok restavratorjev in tudi raziskovavcev, ki jih bodo morali trdno postaviti v prostor in čas ter ugotoviti različne slogovne vplive, ki so botrovali nastanku. Njihova ohranitev pa bo seveda terjala veliko denarja, ki gotovo ne bo vržen v stran, saj kulturno bogastvo tudi v gospodarskem oziroma ožjem turističnem pogledu predstavlja pomembno postavko.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

OTVORITVENA PREDSTAVA SEZONE 1972-73

LUIGI PIRANDELLO

LE PREMISLI, GIACOMINO!

Režija: MARIO URŠIČ

V petek, 6. oktobra ob 21. uri (abonma premierski - Red A)

v soboto, 7. oktobra ob 20.30 (abonma Red B)

v nedeljo, 8. oktobra ob 18. uri (abonma nedeljski popoldanski - Red C)

v sredo, 11. oktobra ob 20.30 (abonma mladinski v sredo - Red D)

v četrtek 12. oktobra ob 20.30 uri (abonma mladinski v četrtek - Red E)

v petek, 13. oktobra ob 18. uri (izven abonmaja)

v soboto, 14. oktobra ob 20.30 (izven abonmaja)

v nedeljo, 15. oktobra ob 18. uri (abonma okoliški - Red F)

Nova pesniška zbirka Vladimira Kosa

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je izdala pesniško zbirko znanega pesnika Vladimira Kosa »Ljubezen in smrt. In še nekaj«. Lepo opremljena in na dobrem papirju natisnjena knjiga obsega okrog 130 strani ter je bogato ilustrirana z risbami.

Vladimir Kos živi kot duhovnik na Japonskem, vendar je zelo živo pričujoč v slovenskem sodobnem pesništvu. Sodeluje v argentinskem literarnem tisku, pa tudi v tržaški »Mladiki«. Njegove pesmi so nekaj posebnega, iz njih diha čar eksotičnega sveta na Daljnem vzhodu, ker najrajši sega po japonskih motivih. To nekoliko otežuje delo kritiki, ker si mora prizadevati, da ne podleže temu eksotičnemu čaru.

Vladimir Kos je razdelil knjigo v dva dela. Kljub temu pa se je težko znajti v njej, kajti Kosove pesmi nimajo naslova in sploh je čutiti pri njem nekoliko pretirano prizadevanje v formalni izvirnosti, kar bralcu ne da, da bi užival njegove pesmi tako, kot bi lahko in kot bi nekatere tudi zaslužile. V njih skuša podati predvsem občutja določenih trenutkov bodisi v teku dneva in noči ali pri srečanjih z japonskimi kraji in pokrajinam. Opaziti je močan vpliv japonske poezije. Ponekod se mu posreči zelo lepa kitica, kot na primer:

Dvospev na sončnih citrah izdoni
v oblakov orgle,
nov ritem vetra dolgi zvok tolkal
spregovori.
Goré, drevesa, strehe, drog za drogom
tih utone

v brezmejen svod
drugod uravnovešenih meja,
v dvanaeststonalen zvok
oblakov črno modre barve,
Drhté zapoje
zlatostebelna trobentica,
škrilnatih zadnjih nageljnov odgovore
povzame, dotlej da zemlja,
z žejo breja
v dežju zacingljá...

Drugod pa mu postanejo verzi zaradi preobčutnosti s podobami in zaradi določene jezikovne neokretnosti, ki je posledica dolgega bivanja v tujini, že skoro nerazumljivi. Očitno je, da bi moral Kos vzdrževati tesnejši stik s sodobnim slovenskim pesniškim jezikom.

Nekatere pesmi so napisane v obliki pogovora z z daljnimi prijatelji in te so v resnici najpraprčnejše in najpristnejše, na primer pesem, naslovljena na pisatelja Zorka Simčiča v Argentini. Nekatere pa so preste prepesnitve japonskih pesmi, vsaj tako se zdi. Knjigi so dodane obširne pripombe, v katerih pa je na žalost zelo veliko tiskovnih in drugih napak. Zbirka bi zaslužila skrbnejšo pripravo in uredniško roko. Zdi se, da jo je uredil pesnik sam, ilustrirala pa je knjigo akademska slikarka Bara Remec in njene risbe so čudovito vsklajene s pesmimi ter so umetniški in poetični užitek zase.

Kosova zbirka je dobila, kot znano, letošnjo literarno nagrado »Vstajenje«, kot najboljša slovenska leposlovna knjiga, ki je izšla lani zunaj Slovenije.

Sodobno kmetijstvo

Francoski teden v Trstu - dokaz modernega kmetijstva

Francoski trobarvni petelin je vdrl v Trst in zasedel več kot 500 trgovin in restavracij. S francoskimi trobojnicami okrašene trgovine in prodajalne ponujajo kupcem najodličnejše francoske izdelke od oblek do prehrambenih artiklov, zlasti pa vino in sir. Poseben avtobus skrbi dodatno za informiranje prebivalstva. Francoska »zasedba« Trsta ni slučajna. Skrbno so jo pripravili v »glavnem štabu« italijanske veje, z državnimi sredstvi financirane družbe SOPEXA. Tej je poverjena naloga ovrednotenja in popularizacije francoskih, posebno kmetijskih izdelkov. SOPEXA opravlja svoje delo nadvse učinkovito in z najsodobnejšimi prijemi. S podobnim načinom prodiranja na tujih tržiščih se lahko pohvalijo samo še zahodni Nemci.

Takšne pobude poznavavcev ne presenečajo, saj je znano, da je v precej zasičenem tržišču treba iskati nove poti uveljavljanja. Kako to, da so se Francozi spravili prav na Italijo, kjer je sladokuscem na voljo na tisoče kvalitetnih vin in prehrambenih izdelkov? Predvsem je francoska pobuda v Trstu zajela visoko število trgovin in posredno potrošnikov. Nedvomno ni njihov uspeh toliko zaslugale gole kakovosti, kolikor predvsem stalne in visoke stopnje kvalitete izdelkov, primerne ponudbe izdelkov in ne nazadnje njih pristnosti, česar ravno primanjkuje v Italiji. Dosleden nadzor nad kakovostjo pridelkov, uvedba zaščitnih znakov dajeta kupcem jamstvo, da niso svojega denarja lahkomišelnostjo zapravili, kar je ob današnji poplavi večkrat zelo povprečnih izdelkov, na dnevnem redu. Toda Francozi so tudi razumeli, da ni dovolj samo pridelovati, kolikor predvsem prodajati. Njihovi že tako slavni vinski okolišaji so že dolgo pod nadzorstvom, ker vedo, da je v določenem trenutku treba ponuditi potrošniku kaj več kot slavno ime (ki ga je

itak zelo lahko ponarediti). Prav z zaščitnimi znaki so Francozi dobili nove možnosti prodaje svojih pridelkov, hkrati s tem pa so svojem kmetijstvu dali novega zagona. kajti pred tem so morali rešiti številna organizacijska vprašanja in določiti do potankosti pridelovalne metode. Z zaščitnim znakom imajo pridelovalci jamstvo, da bodo njihovi pridelki tudi primerno plačani.

Današnja življenjska raven se je že tako zvišala, da si čedalje večje število ljudi lahko privoščijo dražjo hrano in pijačo, vendar le pod pogojem, da gre za pristne, visokokakovostne pridelke. Francozi so znali oceniti raz-

mere na tržišču in temu primerno pripraviti svoj nastop, poskrbeli so za še tako na videz nepomembne podrobnosti, kot nagrajevanje najlepših izložb, obisk znanih osebnosti itd. Pri tem se niso omejili samo na najbolj znane in imenitne trgovine, temveč so v svojo akcijo zajeli tudi manjše, skromnejše prodajalne, pa tudi na veleblagovnice niso pozabili, vedoč da se tam pretaka večji del današnjih potrošnikov. Dokaz več, kako dobro so proučili tržne razmere.

Vse to kaže, kaj vse je moč doseči s kakovostjo in primerno organiziranostjo. To naj bi bila spodbuda tudi za naše kmetovalce oziroma njihove organizacije. Ni dvoma, da bi mlečni bar bodoče zadržne mlekarne ali pa specializirana prodajalna vseh kraških pridelkov od zelenjave, vina do mesnih izdelkov doživela v Trstu podoben uspeh, kot ga beležijo danes Francozi.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

KOTALKANJE - I. TROFEJA POLETA

V nedeljo je športno društvo Polet z Opčin organiziralo deželno tekmovanje v kotalkanju, ki se ga je udeležilo veliko število atletov in gledalcev. Udeležencev je bilo toliko, da je organizator razdelil tekmovanja na dva dela: v jutranjih urah so se na openski stezi pomerili kotalkarji v obveznih likih, popoldne pa v prostih izvedbah. Ta prvi poizkus našega društva, da organizira tako kakovostno tekmovanje, je zelo dobro uspel, saj se je sam predsednik kotalkarske zveze dr. Levi zelo laskavo izrazil o prireditelju. Razveseljivo je zlasti dejstvo, da so tekmovanje pripravili v glavnem mladi člani Poleta, s čimer je društvo ponovno pokazalo, da pri njih vprašanje kadrov takorekoč ne obstaja. Tekmovanja so se udeležili skoro vsi najboljši kotalkarji iz naše dežele in v tej ostri konkurenci je domači Polet presenetljivo osvojil lovriko najboljšega. Skoda, da na Opčinah nismo videli tudi kotalkarjev Pordenona, ki so bili doslej v premoči. Trener Brlec je tudi tokrat pokazal vse svoje sposobnosti, saj je v zelo kratkem času za-

vidljivo pripravil svoje varovance in zato je bil deležen tudi vsega priznanja. Zlasti je bil zanimiv popoldanski del tekmovanja, ko so se mladi kotalkarji pomerili v prostih vajah. Trenerji so primerno izbrali za vsakogar posebne motive, tako da je predstava dosegla visoko raven.

Oglejmo si še lestvico v posameznih kategorijah:

Začetniki: 1. Pizzin (Pieris), 2. Fabris (Enal Ronke), 3. Caon (Palmanova).

Začetnice: 1. Grgič (Polet), 2. Degrassi (Polet), 3. Puntin (Italcantieri).

Naraščalniki: 1. Padoan (Italcantieri), 2. Sedmak (Polet), 3. Filipičič (Polet).

Naraščalnice: 1. Samec Adriana (Ferroviario), 2. Samec Astrid (Ferroviario), 3. Sosič (Polet).

Dvojice: 1. Padoan - Magnan (Italcantieri), 2. Gregori - Sedmak (Polet), 3. Scubla - Ruggelli (Ferroviario).

Skupna lestvica: 1. Polet 56 točk, 2. Italcantieri 41, 3. Ferroviario 29, 4. Pieris, 5. ENAL Ronke, 6. Palmanova, 7. ENAL Turjak, 8. U. G. Goriziana.

F.J. - 120

S M R T V POMLADI

Vendarle ga je na tihem jezilo, ko je sedel v gostilni »Pri veselem Dolenjcu« in gledal, kako so moški dvorili Kuni in kako so nekateri predrznejši ali belj natrkani stegovali roke po njej, ona pa jih je skoro malomarno otrsela s sebe, nič bolj užaljeno, kakor bi otrsela prah ali odgnala muho, zgolj z brezbrizno kretnjo, ne da bi se ozrla. Če pa je katerega udarila po roki, ga je brez užaljenosti in čeprav je včasih napravila proti kakšnemu najbolj predrznemu strog obraz, je bila že v naslednji sekundi spet prijazna kot vedno. Vedel je, da hodi več mlajših moških, delavcev, železničarjev in tudi uradnikov v gostilno prav zaradi nje, in to mu ni bilo prav, čeprav si je dopovedoval, da ga pravzaprav to nič ne briga. Toda v resnici jih je neprijazno opazoval iz svojega kota in pazil na vsako njihovo kretnjo in besedo, kadar jim je šla Kuna postrež, in bil je nevoljen, če se je ustavila pri tem ali onem za hip več kot je bilo neobhodno potrebno, in čeprav nič več, lot pri kateremkoli drugem gostu.

Zoprni mu je bil, zlasti dolg, slok fant s pegaštim obrazom pod pljavimi lasmi, z velikim nosom in močno poudarjenim Adamovim jabolkom; Šta-

jerc, ki si je lastil nekako posebno pravico do Kune prijaznosti, zato ker je bila tudi ona Štajerka.

Res je govoril nekam domače, bil je doma le nekaj ur proč, nekje pod Pohorjem.

»Uh, kako je zoprni. Na živce mi gre,« si ni mogel kaj, da ne bi bil nekdo omenil Kuni, ko je prišla od Štajerčeve mize k njemu.

»Zakaj? Meni se ne zdi tako zoprni. Saj je čisto miren in dostojen fant,« se je začudila. »Ali ti je kaj storil?«

»Ne...«

»Ga poznaš?«

»Ne. Nimam te časti... razen da se mota vedno tu okrog... tebe.«

To mu je ušlo, ni hotel reči tega. Postalo ga je sram.

»Sicer pa me nič ne briga. Če nimaš ti nič proti temu?«

Radovedno ga je pogledala s svojimi lepimi, milimi očmi. Čez hip je rekla:

»Jaz ne morem zato, če prihaja, sem. Vsakdo ima pravico priti v gostilno, če se spočobno obnaša. Če pa nočeš, pa ne bom nikoli več spregovorila besede z njim.«

»Oh, zaradi mene lahko, kolikor te je volja,« je rekel grobo.

Ni mu odgovorila. Postalo mu je žal, da je bil tako grob, in tudi sramoval se je, a ni se mogel premagati, da bi jo bil prosil za oprostitev. Ona pa se od tistega večera ni več ustavila ob Štajercu niti za trenutek več, kot je bilo neobhodno potrebno, in čez nekaj dni je oni nehal prihajati k »Veselemu Dolenjcu«.

Kuna ni kazala, kot da je zamerila Tinetu njegov grobi izbruh, bila je prijazna z njim kot prej, morda še bolj. Toda v njem je pustil tisti dogodek neprijeten občutek, da je napravil nekaj nelepega. Hkrati pa ga je to nekako še bolj povežalo s Kuno in od tistega hipa je začel gledati nanjo drugače, ne več kot na deklico, ki se je skrivala pred njim v žito, ko jo je hotel vleči za kite, ampak kot na dekle, ki je s svojo lepoto pritegovalo poglede vseh. Kadar je zdaj šel z njo v kino ali po mestu, je bil ponosen nanjo, občutil je njeno žensko mikavnost ob sebi kot nekaj konkretnega, toplega in živega, nekaj, kar bi lahko bilo njegovo brez bolečin in trpljenja. Toda hkrati se je na tihem, skoraj z bojzljivo spraseval, če je morda že zaljubljen vanjo, in če sta se pri hoji nehote dotaknila, se je odmaknil, kot da bi ga nje-no telo žgalo. In ob misli na Majdo je občutil v sebi gluhob, glodajočo hrepenenje. Vedno manj si je bil na jasnem sam s seboj. (dalje)

Moč Slovenije je sposoben, izobražen človek

Ljubljansko »Delo« je v svoji sobotni prilogi z dne 30. septembra objavilo pogovor s podpredsednico slovenskega izvršnega sveta dr. Aleksandro Kornhauser, ki je v slovenski javnosti vzbudil veliko pozornost. Kot znano, je dr. Kornhauserjeva, ki je tudi profesor kemije na ljubljanski univerzi, v slovenski vladi zadolžena za t.i.m. družbene dejavnosti, torej za vprašanja kulture, izobraževanja, zdravstva, otroškega varstva, znanosti ipd. Podpredsednica vlade v omenjenem intervjuju jasno, bistro in predvsem konkretno govori o številnih zapletenih socialnih vprašanjih, ki v tem trenju,« nadaljuje podpredsednica slovenske vlade, »začetku pogovora dr. Kornhauserjeva predvsem zavrača mišljenje tistih, ki trdijo, da gre pri družbenih dejavnostih le za potrošnjo in da so danes v Sloveniji vlaganja na tem področju prevelika. »Gotovo je gospodarstvo tisti stroj, ki kot srce poganja vse družbeno življenje,« nadaljuje podpredsednica slovenske vlade, »toda brez zdravega, izobraženega, kulturnega delavca, ki živi in dela v urejenih medsebojnih odnosih, bi kaj hitro zašli v nezdrave pogoje, ki bi dušili gospodarstvo... Skratka: primitivna delitev na proizvodnjo in potrošnjo pomeni nezdravo usmeritev, ki ne more pripeljati do uskladenega družbenega razvoja!«

»Sicer pa o sporu okoli tega ali so družbene dejavnosti proizvodnja ali potrošnja,« zaključuje svoj odgovor na prvo vprašanje dr. Kornhauserjeva, »posvečamo kar preveliko pozornost, kajti to vprašanje postavlja v resnici le peščica ljudi. Večina pa čuti potrebe zdravstva, šolstva, tudi kulture kot svoje, in je zanje pripravljena seči v žep — samo natančno je treba povedati, za kaj bo denar šel. O tem pričajo številni samopriskipi v Sloveniji, o tem priča vrsta družbenih dogovorov, ne nazadnje tistih neposredno z gospodarstvom.«

Potem ko je govorila o vprašanju zdravstva, srednjega šolstva in o potrebi bolj premišlje-

nega podeljevanja štipendij, je prešla na takoimenovane »ženske« probleme. Poudarila je, da se je treba zavedati, da je sorazmerno visok standard v Sloveniji sad dela predvsem ženskih rok, saj je znano, da znaša delež žensk med vsemi zaposlenimi kar 40 odstotkov, višji je samo še na Japonskem. Slovenske žene pa opravljajo poleg tega še mnoga hišna dela, vse to po končanem osemurnem delavniku. »Materinstvo ne bi smelo biti niti materialni, kaj šele ženski problem, vsaj ne pri narodu s tako nizko rodnoštevju, kot jo imamo Slovenci. V sedanjih pogojih žena—mati ni ustrezno zaščiten. Tisto, kar ji priznavamo in nudimo,« je dejala podpredsednica slovenske vlade, »ni sorazmerno z njeno vlogo v materinstvu, tudi če zaračunamo srečo, ki ji jo prinaša. Vrh tega se žene z majhnim otrokom v delovnih organizacijah kaj radi otepamo in tak odnos se že krepko maščuje Slovincem.« Rešitev sedanjega zaskrbljujočega stanja, ko ima povprečna slovenska družina le enega ali največ dva otroka, vidi dr. A. Kornhauserjeva v odločni okrepitvi predšolskega otroškega varstva in ob tem navaja zgovoren primer, da je danes v Sloveniji mnogo lažje priti do avtomobila kot pa pravočasno zagotoviti otroku mesto v otroškem vrtcu. Poudarila je tudi, da bi bilo potrebno sedanji triinpolmesečni porodniški dopust podaljšati na leto in pol do dve leti in vse to obdobje šteti v delovno dobo matere.

Podpredsednica slovenske vlade na koncu tega zanimivega pogovora pravi, da je treba prenehati s poenostavljenimi očitki, češ da so družbene dejavnosti vzrok inflacije in takole sklepa svoje misli: »Mnenja sem, da razvite družbene dejavnosti ne odražajo le humanih odnosov med ljudmi, socializma, v katerem imajo skupne potrebe prednost pred interesi posameznika. Znanost, izobraževanje, zdravstvo, kultura so tudi neogibni oblikovalci sposobnih kadrov, ti pa so osnova sodobne proizvodnje. Za Slovenijo to še posebej velja, saj razen lepote nima velikih naravnih bogastev. Naš gospodarski kapital je v prvi vrsti sposoben delovni človek, oborožen s pridnostjo, a tudi z znanjem, discipliniran, usmerjen v novo, v napredno. Brez takega človeka bi bila bilka za razvoj Slovenije v temelju zgubljena. In zato družbene dejavnosti, ki bistveno pripomorejo k njegovemu oblikovanju, niso nobena potrošnja, temveč eden izmed osnovnih pogojev za uresničenje razvoja, ki smo ga začrtali.«

POZDRAV PREDSEDNIKU LEONEJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

lija sicer vpeljala zmernejše medsebojne odnose in pokazala občutljivost za probleme, ki zadevajo jezikovne in etnične skupnosti, in tudi voljo, da jih reši. Toda v bližnji bodočnosti se bo morala spoprijeti z zgornjimi nujnimi problemi in jih rešiti, da bosta naroda, ki ju je usoda združila, živela v medsebojnem razumevanju in spoštovanju; da bo ta dežela, od katere je odvisno politično ravnotežje velikega dela Evrope, povod dobrega sosedstva med Italijo in Jugoslavijo, med latinskimi in slovanskimi svetom; da bo naše ljudstvo živelo v svobodi in miru.

Slovenska skupnost je trdno prepričana, da bo v svojih prizadevanjih našla v Vas, gospod predsednik, razumevanje in oporo in v tem smislu Vam želi srečno in uspešno bivanje v našem mestu.

Kratke novice

V pokrajini Kosovo je v sredo trčil avtobus v vlak. Življenje je izgubilo 12 ljudi, 26 pa je ranjenih, nekateri zelo hučo.

Predsednik jugoslovanske vlade Bijedić go te dni odpotoval na uradni obisk v Egipt. V Jugoslaviji pa se muči egiptovski vojni minister, kot gost generala Ljubičića, ki je bil tudi nedavno na obisku v Egiptu.

Slovenski metropolit in ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je konec prejšnjega meseca obhajal 70-letnico rojstva.

Koroški Slovenci so te dni obhajali nekaj pomembnih jubilejev: 60-letnico ustanovitve pevskega zbora prosvetnega društva »Danica« iz St. Vida, 100-letnico posojilnice v St. Jakobu na Rožu, počastili pa so tudi ustanovitelja zbora iz St. Vida, organista Andreja Mičaja, ki je, čeprav slep, celih 60 let svojega življenja posvetil slovenski pesmi in glasbi.

Zelo razširjeni slovenskih tednik »Tedenska tribuna« je zaradi povečanih tiskarskih in drugih stroškov moral dvigniti svojo ceno kar za 100 odst., to je od dosedanjih 100 na 200 starih dinarjev. Nekoliko se je dvignila tudi njegova cena v prodaji na italijanskem ozemlju, in sicer od 80 na 120 lir.

Mladinska revija »Ognjišče«, ki jo izdaja apostolska administratura za Slovensko Primorje v Koprju, svojo objektivno prilogo v zadnji, oktobrski številki, posvetila tržaškim Slovincem. V njej med drugim zvemo, da prihaja med tržaške Slovence nad 700 izvodov »Ognjišča« in okrog 400 izvodov »Družine«.

Od 15. do 22. oktobra bo po vsej Italiji »teden muzejev«. Taki tedni so prišli v navado tudi v drugih kulturnih državah. Njihov namen je navajati javnost, naj obiskuje muzeje in se seznanja s preteklostjo, ki je nujno vpletena v sedanost. Prav bi bilo, ko bi Slovenci na Tržaškem ob tej prilžnosti še posebno obiskovali Kraško hišo in muzej v Velikem Repnu.

Sovjetska zveza je začela pošiljati po zračnem mostu orožje v Sirijo, ki je postala sovjetsko oporišče v Sredozemlju. Za ohranitev ravnovesja pošiljajo Združene države po zračnem mostu težko in lahko orožje v Aman (Jordanija).

ŠPANIJA NE BO IZROČILA HRVATSKIH ZRAČNIH GUSARJEV

(nadaljevanje z 2. strani)

šili teroristična dejanja v Spaniji. O tem piše tudi švedski tisk. Španija se ji bo zdaj najbrže »revanširala«. Drugi razlog pa je ta, da švedska uradno sicer res zahteva izročitev zračnih gusarjev in tudi na silo izpuščenih jetnikov, dejansko pa kaže v tem malo odločnosti in daje razumeti, da ji ne gre bogve kaj za to, da dobi te teroriste nazaj, ker bi nedvomno imela z njimi še velike sitnosti in bi se bilo ves čas bati povračilnih ustaških ukrepov, ki morda ne bi potekali tako nekrvavo. Švedski vladi pa je veliko do tega, da švedski državljani ne bi bili zapleteni v zadeve tujih teroristov in da zaradi njih ne bi tekla švedska kri. Švedski tisk poroča o vsej zadevi mirno in brez strasti, v drobnih člankih in z naslovi samo čez dve koloni. Švedski tisk tudi priznava, da si švedske oblasti še niso na jasnem, kako naj »rubrificirajo« po kazenskem zakoniku dejanja, ki jih je zagrešilo devet Hrvatov, in tako pravno podprejo svojo zahtevo po izročitvi. Švedska javnost se je začela bati vsega, kar diši po ustaških, Hrvatih in »Jugoslovanih«, ter se jih izogiblje, kolikor se jih more, ali jih celo že gleda po strani, pri čemer trpi tudi velika masa čisto nedolžnih izseljencev. Slovenci na Švedskem v teroristično obračunavanje med hrvatskimi in srbskimi skrajneži nismo vpleteni, pač pa imamo tudi mi posredno škodo od tega. Tu je tudi nekaj Slovencev s Tržaškega in Goriškega.

VIŠANJE STANARIN

Okoriščajoč se z neko sodno razsodbo, ki ne priznava blokiranja stanarin, so mnogi hišni lastniki v Trstu odpovedali stanovanje najemnikom, ki so imeli blokirano stanarino. Namen teh odpovedi je pripraviti stanovalce do sklenitve novih pogodb za precej zvišano stanarino, tudi za še enkrat višjo.

Res je, da so mnogi že vse predolgo uživali blokirane najemnine in to na račun starih, ki so morali plačevati kot novi stanovanjski najemniki tem višje najemnine, a po drugi strani hočejo nekateri hišni lastniki izkoristiti pomanjkanje stanovanj in vsiliti pretirano visoke, nesocialne najemnine.

—O—

B R A V C E M

Zaradi tehničnih težav v tiskarni je moral tokrat odpasti »Beli sin«.